

❖ عنوان پژوهش:		
بررسی طرح نمونه‌گیری هزینه درآمد خانوار مرکز آمار ایران و ارائه راهکارهایی جهت توسعه آن برای استفاده در تبیین وضعیت الگوی مخارج درمانی بیمه‌شدگان تامین اجتماعی		
❖ نوع پژوهش:		
کاربردی ✓	بنیادی □	توسعه‌ای □
❖ نوع خروجی حاصل از انجام پژوهش:		
طرح پژوهشی ✓	گزارش کارشناسی □	سند سیاستگذاری □

لازم به ذکر است در چارچوب پژوهشی موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی، منظور از طرح پژوهشی، سند سیاستگذاری و گزارش کارشناسی به شرح ذیل است:

«طرح پژوهشی»

طرح پژوهشی یکی از انواع قالب‌های تولید علمی محسوب می‌شود که منطبق با اصول علمی روش تحقیق انجام می‌شود.

«سند سیاست گذاری»

«سند سیاست گذاری»، گزارشی کوتاه، بی‌طرفانه و موجز در پاسخ به یک سؤال مشخص یا راجع به یک مسئله خاص است که استاندارد صلاحیت برای تهیه سند سیاست‌گذاری، افراد خبره هستند. این گزارش شامل سه بخش زیر می‌شود: بخش اول که به آن «خلاصه مدیریتی» خواهیم گفت، بر روی جلد گزارش، ضمن بیان مشکل در یک یا دو سطر، به ارائه راهکارهای اجرایی منطقی برای آن در حداکثر نصف صفحه می‌پردازد. بخش دوم که گزارش اصلی را تشکیل می‌دهد و در ۳ تا ۵ صفحه مطابق چارچوب تعیین‌شده تهیه می‌شود، «پیشنهادات سیاست‌گذاری» نامیده می‌شود. بخش سوم که به تحلیل دقیق موضوع و ارائه اسناد پشتیبان آن می‌پردازد، «یادداشت سیاست‌گذاری» نام دارد. هر یک از این سه بخش برای اهداف خاص و مخاطبان ویژه خود تهیه می‌شوند.

«گزارش کارشناسی»

شامل ارائه یک گزارش کامل در خصوص یک موضوع خاص موردنظر است که به یک فرد مجری با سطح صلاحیت حداقل «محقق» واگذار می‌شود تا حداکثر طی ۳ ماه، گزارش مورد نظر را منطبق با فرمت ارائه‌شده تهیه و ارائه نماید.

«تعریف سطح خرد/متوسط/کلان»

طرح خرد- طرحی است که از حیث مبلغ سه برابر حد نصاب معاملات خرد موسسه می‌باشد.

طرح متوسط- طرحی است که از حیث مبلغ از معاملات خرد فراتر بوده و حداکثر ده برابر سقف حد نصاب معاملات خرد موسسه می‌باشد.

طرح کلان- طرحی است که از حیث مبلغ از سقف معاملات متوسط فراتر باشد.

❖ توصیف و بیان مسئله:

طرح هزینه و درآمد خانوار یکی از طرح‌های آماری مهم کشور است که بسیاری از اطلاعات مورد نیاز داخلی و بین‌المللی را فراهم می‌آورد. بررسی هزینه و درآمد خانوار (بودجه خانوار)، برای اولین بار در سال ۱۳۱۴ توسط بانک ملی ایران انجام شده اما در سطح گسترده‌تر توسط مرکز آمار ایران، از سال ۱۳۴۲ در مناطق روستایی و از سال ۱۳۴۷ در مناطق شهری به اجرا درآمده است. از سال ۱۳۵۳، اطلاعات درآمد نیز علاوه بر هزینه‌های خانوار به پرسشنامه اضافه شده و تاکنون، همه‌ساله غیر از سال‌های ۱۳۵۵، ۱۳۵۷ و ۱۳۶۰، توسط مرکز آمار اجرا شده است. هدف از انجام این طرح، برآورد سالیانه میانگین هزینه‌های کل، هزینه‌های خوراکی، غیرخوراکی، درآمد خانوارها و نیز برآورد تغییرات سالانه این میانگین‌ها در سطح مناطق شهری و روستایی کشور و هر یک از استان‌ها است. کاربردهای اساسی و متنوع نتایج طرح آمارگیری از هزینه و درآمد خانوار در بررسی الگوی مصرفی خانوارها، ارزیابی آثار سیاست‌های اقتصادی در زمینه تأمین عدالت اجتماعی و بررسی توزیع درآمد، امکانات، تسهیلات خانوارها و نقش مهم آن در تأمین اطلاعات مورد نیاز حساب‌های ملی و منطقه‌ای، اهمیت این طرح را به خصوص در بررسی‌ها و برنامه‌ریزی‌های اقتصادی و اجتماعی کشور نشان می‌دهد.

این طرح دربرگیرنده داده‌هایی از وضعیت هزینه و درآمد خانوارها می‌باشد که هر سال توسط مرکز آمار ایران اجرا می‌شود. این داده‌ها، به صورت خوداظهاری (خودگزارش‌دهی)، از خانوارها جمع‌آوری و به روش چهره‌به‌چهره توسط مأموران آمارگیر پرسش و در پرسشنامه ثبت می‌شود. تعداد خانوار بر اساس روش نمونه‌گیری سه‌مرحله‌ای خوشه‌ای تصادفی با طبقات انتخاب می‌شوند. نمونه‌ها از هر دو مناطق شهری و روستایی انتخاب می‌شوند. در این طرح اطلاعات مربوط به متوسط هزینه‌ها و درآمد یک خانوار شهری و یک خانوار روستایی، در سطح کشور و استان، و به صورت سالیانه جمع‌آوری و تهیه می‌گردد. پرسشنامه این طرح در شصت و هشت صفحه تنظیم شده و مشتمل بر سه بخش ویژگی‌های اقتصادی-اجتماعی خانوار، هزینه‌ها (هزینه‌های خوراکی و غیرخوراکی خانوار اعم از هزینه‌های بهداشت و درمان)، و درآمد خانوار می‌باشد. یادآمد (زمان پرسش) درآمد و هزینه خانوار، برحسب نوع سؤال، مربوط به یک هفته، یک ماه، یا ۱۲ ماه گذشته می‌باشد.

یکی از ارکان موردبررسی در طرح هزینه و درآمد خانوار، هزینه خانوار در بخش سلامت و بهداشت است که با توجه به محتوای اطلاعات گردآوری‌شده در این زمینه و تواتر سالیانه در گردآوری داده‌ها، یکی از منابع اطلاعاتی مهم جهت تهیه گزارشات ملی و بین‌المللی و پژوهش‌ها در حوزه بهداشت و درمان محسوب می‌شود. بدیهی است آمار و اطلاعات در خصوص هزینه‌های خانوار در بخش سلامت و بیمه‌های درمانی، می‌تواند به بهبود سیاست‌های سلامتی مراجع ذی‌ربط کمک شایانی

نماید. تولید و تحلیل این آمارها، به‌گونه‌ای که بتواند نیازهای اطلاعاتی لازم را پوشش دهد، زیربنای ارائه گسترده خدمات نظام سلامت در تمامی سطوح است.

در گزارش‌های منتشر شده از سوی مرکز آمار ایران در حوزه سلامت تنها هزینه‌های بهداشتی و درمانی و هزینه بیمه‌های اجتماعی و درمانی، در سطح کل و به تفکیک دهک‌های هزینه‌ای و درآمدی به صورت سالانه برای یک خانوار شهری و روستایی گزارش می‌شود. این اطلاعات هرچند برای سیاستگذاران حوزه بیمه‌های سلامت از جمله سازمان تامین اجتماعی خیلی ارزشمند هستند اما قابلیت محاسبه خیلی از شاخص‌های مخارج سلامت به تفکیک بیمه‌شدگان تحت پوشش را ندارد. لذا به نظر می‌رسد جهت پاسخگویی به اطلاعات مورد نیاز جهت محاسبه شاخص‌های مخارج سلامت بیمه‌شدگان، بازنگری در پرسش‌نامه هزینه درآمد مرکز آمار ضروری است. لذا این مطالعه با این هدف طراحی شده است که در مرحله اول با استفاده از داده‌های مرکز آمار، پرداخت از جیب و شاخص‌های مشارکت عادلانه مالی برای خانوارهای ایرانی با تمرکز بر بیمه‌شدگان سازمان تامین اجتماعی محاسبه شود. در مرحله بعد با توجه به کاستی‌های موجود در داده‌های مرکز آمار جهت تبیین وضعیت الگوی مخارج درمانی بیمه‌شدگان تامین اجتماعی، پیشنهادات اصلاحی برای تغییر در پرسش‌نامه مرکز آمار ارائه شود.

❖ اهداف مورد نظر برای تحقیق:

◀ هدف اصلی

- محاسبه پرداخت از جیب با استفاده از داده‌های هزینه و درآمد خانوار مرکز آمار ایران
- ارائه راهکارهایی جهت توسعه طرح نمونه‌گیری هزینه - درآمد خانوار مرکز آمار ایران برای استفاده در تبیین وضعیت الگوی مخارج درمانی بیمه‌شدگان تامین اجتماعی

◀ اهداف فرعی

- 1- محاسبه شاخص‌های تامین مالی عادلانه در نظام سلامت ایران با تاکید بر بیمه‌شدگان سازمان تامین اجتماعی
- 2- شناسایی اطلاعات و داده‌های مورد نیاز جهت تحلیل و محاسبه شاخص‌های هزینه‌های درمانی بیمه‌شدگان تحت پوشش سازمان تامین اجتماعی با استفاده از طرح پرسشنامه بودجه خانوار مرکز آمار ایران
- 3- ارائه راهکارهایی جهت توسعه طرح نمونه‌گیری هزینه درآمد خانوار مرکز آمار ایران برای استفاده در تبیین وضعیت الگوی مخارج درمانی بیمه‌شدگان تامین اجتماعی

❖ زمینه‌های استفاده و کاربرد نتایج تحقیق (کاربست آن در سازمان تامین اجتماعی یا حوزه رفاه و تامین اجتماعی):

ارائه پیشنهادات به مرکز آمار ایران جهت تحت پوشش قراردادن نیازهای اطلاعاتی مخارج خانوار بیمه‌شدگان تامین اجتماعی در

کد سند:
شماره ویرایش:

طرح نمونه‌گیری هزینه درآمد خانوار
❖ محدوده مکانی و محدوده زمانی بخش درمان سازمان تامین اجتماعی و مرکز آمار ایران سال ۱۴۰۲
❖ شرح خدمات مورد انتظار: ۱- محاسبه پرداخت از جیب و سایر شاخص‌های مشارکت مالی عادلانه در تامین مالی نظام سلامت (از جمله هزینه‌های کمرشکن سلامت، هزینه‌های فقرزای سلامت، FFC) ۲- استخراج اطلاعات و داده‌های مورد نیاز سازمان تامین اجتماعی جهت محاسبه شاخص‌های مرتبط با مخارج بیمه‌شدگان تحت پوشش ۳- ارائه موارد اصلاحی در پرسش‌نامه مرکز آمار جهت پاسخگویی به نیازهای سازمان تامین اجتماعی ۴- ارائه راهکار جهت انجام تغییرات موارد اصلاحی شناسایی شده در طرح نمونه‌گیری هزینه درآمد خانوار مرکز آمار ایران
❖ خروجی‌های موردانتظار : ۱- گزارش کارشناسی ۲- خلاصه سیاستی
❖ محدودیت‌ها و موانع احتمالی پیش رو:
❖ مدت زمان حدودی اجرای پروژه (ماه): ۶ ماه
❖ سطح مورد نظر برای اجرای طرح: ☐ خرد ☒ متوسط ☐ کلان